

İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
e-ISSN: 2147-6152
Yıl 10, Sayı 27, Temmuz 2021

Makale Adı /Article Name

Türkiye’de Veliler Üzerine Yapılan
Araştırmalar: Lisansüstü Tezlerin Bir
Meta Sentez Çalışması

Research on Parents in Turkey: A Meta-
Synthesis Study of Graduate Theses

Yazarlar/Authors

Ahmet TÜRKAY

Öğretmen, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek
Lisans Öğrencisi, aturkay44@gmail.com ORCID: 0000-0002-1727-1267

Mustafa TOPRAK

Dr. Öğr. Üyesi, The American University in Cairo, Department of International and
Comparative Education,
mtoprakoo@gmail.com ORCID: 0000-0002-9390-348

Rasim TÖSTEN

Doç. Dr., Siirt Üniversitesi rasimtosten@htmail.com
 ORCID: 0000-0001-5135-7286

Yayın Bilgisi/Article Information

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 29.05.2021

Kabul Tarihi: 22.07.2021

Yayın Tarihi: 31.07.2021

Sayfa Aralığı: 275-303

Kaynak Gösterme/Citation

Türkay, Ahmet; Toprak, Mustafa; Tösten, Rasim (2021). “Türkiye’de Veliler
Üzerine Yapılan Araştırmalar: Lisansüstü Tezlerin Bir Meta Sentez Çalışması”,
İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 27, s. 275-303.

(Bu makale, yazar beyanına göre, TR DİZİN tarafından öngörülen “ETİK KURUL
ONAYI” gerektirmemektedir.)

ÖZ

Bu çalışma, Türkiye’de veliler üzerinde eğitim bağlamında yapılan lisansüstü tez çalışmalarını meta-sentez yöntemi kullanarak analiz etme ve bu çalışmalardaki araştırma eğilimleri belirlemek ve sonuçları analiz etmek amacıyla yapılmıştır. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Ulusal Tez Tarama Merkezi veri tabanının taranması ile yürütülen araştırmada, 2016-2021 yılları arasında yürütülmüş 5 doktora 54 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 59 çalışma amaçlar, örneklem grubu, kullanılan yöntem, veri toplama aracı ve sonuçlar açısından incelenmiştir. Araştırmada, çalışmaların en fazla velilerin okul tercih nedenlerinin, beklenti ve memnuniyetlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Çalışmalarının çoğunluğunun nicel araştırma metotları kullanılarak, ortaokul ve ilkokul velileri üzerine yürütüldüğü de diğer sonuçlar arasındadır. Bu çalışmada araştırmaların sonuçları tartışılmış ve gelecekteki araştırmalar için bazı öneriler de sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Veliler, Eğitimde Lisansüstü Tez Çalışmaları, Meta-Sentez, Türkiye

ABSTRACT

This study was carried out with the purpose of analyzing graduate theses completed in Turkey on parents in the context of education, specifying the research trends in the existing theses, and interpreting their results. The study that was conducted by using the National Thesis Scanning Center Database of Higher Education Council reviewed 59 graduate theses (54 masters theses and 5 doctoral dissertations) based on the purposes, sampling, methods, data collection tools, and results. Results highlight that existing research predominantly focuses on parents’ choices, their expectations and contentment of private schools. That the majority of the studies use quantitative research methods and collect data from primary and secondary school parents are among the other results of the study. In this paper, we have also discussed the results of these studies and presented prospects for future research.

Keywords: Parents, Graduate Thesis On Education, Meta-Synthesis, Turkey

Giriş

Bir ülkenin geleceği olan öğrencilerin yetiştirilmesi, eğitimi ve ihtiyaçlarının belirlenmesinde sağlıklı okul-aile iş birliğinin önemi yadsınamaz. Veliler, okulların olmadığı eski çağlardan bu yana çocuklarının ilk eğitimcileri olmuşlardır. Eğitim faaliyetleri ilk olarak önce anne daha sonrada baba tarafından informal bir yapıda gerçekleştirilmiştir. Medeniyetin ilerlemesine bağlı olarak eğitim faaliyetlerinin resmîyet kazanması ve eğitimin bilimsel veriler ışığında yapılabilmesi için okullar açılmıştır (Şerefli, 2008). Modern eğitim bağlamında, Bronfenbrenner’in (1986) bireyi etkileyen çevresel sistemleri ele alan çerçevesi mikro, mezo ve ekzosistemde ailenin birey üzerindeki etkilerinin olduğunu vurgulamıştır. El Nokali vd. (2010) gibi araştırmacılar ev ve okul ortamlarında öğrencilerin eğitimsel gelişimlerini destekleyen ailelerin çocuklarının daha az problemlili davranış sergileme eğiliminde olduklarını ve bu tür çocukların sosyal beceri gelişiminin akranlarına göre daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Veliler çocukların sadece sosyo-duygusal gelişimlerinde değil, akademik performanslarında da şekillendirici rollere sahiptir. Örneğin, Lara ve Saracosti (2019) ikinci ve üçüncü sınıf öğrenci velilerinden oluşan 498 katılımcı üzerine yaptıkları çalışmada, yüksek, orta ve düşük veli katılımı olmak üzere üç profil oluşturmuş ve veli katılımının öğrenciler arasındaki akademik başarıyı yordayan bir faktör olduğunu ortaya koymuşlardır.

Okullar gün geçtikçe eğitim faaliyetlerinin merkezine yerleşmiş ve eğitim faaliyetlerinin vazgeçilmez unsurlarından biri olmuştur. Bu durumun velilerin üstlenmiş olduğu eğitim yükünü kısmen hafiflettiği söylenebilir. Ancak eğitim sadece okullarda gerçekleşen basit bir süreç olmadığından okul, veli ve öğrenci kaliteli ve hakkaniyetli bir eğitim sürecinin geliştirilme kapasitesini etkileyen temel unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan, eğitim faaliyetleri açısından bir değer olarak veliler, önemli bir gereklilik ve vazgeçilmez bir gerçekliktir. Veliler çocuğun eğitiminde tek başına roller oynayacağı gibi aynı zamanda eğitim ile doğrudan ilgilenen okulun da önemli aktörleri arasında görülebilir (Tümekaya, 2017).

Öğrenciler için önemli öğrenme ortam ve şartlarının oluşturulmasında önemli roller oynayabilecek velilere hem gerçek eğitim ortamlarında hem de eğitim araştırmalarında gerekli ilginin verilmediği söylenebilir. Birçok ülke okul reformu programlarında ailelerin rol ve sorumluluklarına gittikçe artan önem verirken (Avvisati vd., 2010), politika ve uygulama seviyesinde Türkiye’de hala gerekli adımların atılmaması bu konu ile ilgili mevcut kaygıları beslemektedir. Veliler üzerine yapılan bilimsel çalışmalarda bilgi temelini nicel ve nitel genel bir fotoğrafını çekecek kapsamlı çalışmaların eksikliği sorunu derinleştirici bir etkide bulunabilir. Oysaki veliler özellikle öğrencilerin okul dışı zamanlarının içerik ve kalitesini arttırarak, öğrencilerin akademik başarılarını besleyecek gerekli sosyal, duygusal ve akademik desteği sağlayarak, öğrencilerin bütüncül gelişmelerine katkıda bulunabilirler.

Velilerin eğitim-öğretim ortamlarındaki rolleri ve bu ortamlara katkıları ile ilgili lisansüstü tezlerin ampirik bulgularının bir sentezinin şimdiye kadar ortaya konmaması, bahsedilen bu rol ve katkılar ile ilgili anlayışları yüzeysel, belirsiz ve kısıtlı hale getirmektedir. Türkiye’deki bu tezlerin amaçları, tezlerde kullanılan metot, örneklem, veri toplama araçları ve sonuçların kapsamlı bir resminin sunulmamasının, gelecekteki araştırmacıları yönlendirici rehber önerilerden mahrum bırakmaktadır.

Yüksek Öğretim Kurumunun Ulusal Tez Merkezi’nde veliler üzerine eğitim-öğretim alanında ilk tezin, 1987 yılında Ankara ilinde ilkokul velilerine yönelik ‘‘İlkokullarda velilerin okul ve çocuklarına ilişkin olarak bilgileri ve bu bilgileri edinme yolları (Mamak Dutluk İlkokulu örneği)’’ adlı bir yüksek lisans tezi olduğu görülmektedir. 1987 yılından günümüze kadar ‘‘veli’’ üzerine 37’si Doktora Tezi ve 367 Yüksek Lisans Tezi olmak üzere toplamda 404 lisansüstü tez çalışması yapıldığı görülmektedir. Bu lisansüstü tezlerin ürettiği bilgi birikimini sentezleyecek kapsamlı bir çalışmanın eksikliği, bu bilginin parçalı, kısıtlı seviyede ve kuramsal olarak kalmasına neden olduğunu söyleyebiliriz. Öğrencilerin okul içi etkinliklerine katılımları ile öğretmenlerin önemli yardımcıları olabilecek velilerle ilgili ampirik bilgi birikimini ortaya koyarak, bu önemli eğitimsel aktörlerin eğitime katkılarıyla ilgili kapsamlı bir resmin ortaya konmasının velilerin söylem seviyesindeki

katkılarını ilerleterek onların eğitimin başat aktörleri olmalarına katkıda bulunacağına inanmaktayız. Bu araştırma, Türkiye’de veliler konusunda eğitim öğretim alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarının meta-sentez yöntemi kullanılarak incelemeyi ve ortaya çıkan genel eğilimler ve bilgi birikimini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Böylece konu ile ilgili mevcut çalışmaların hem topografyasının çekilmesi hem de sonuçlarının tartışılması amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda, araştırma aşağıdaki sorulara cevap aramıştır: Veliler üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarında;

- 1- hangi amaçlar güdülmüştür?
- 2- hangi örneklem grupları tercih edilmiştir?
- 3- hangi araştırma yöntemleri kullanılmıştır?
- 4- hangi veri toplama araçları kullanılmıştır?
- 5- hangi sonuçlar elde edilmiştir?

Bu araştırmanın, Türkiye’de veliler üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarının hangi amaçlarla, hangi örneklem grubu üzerinde, hangi yöntemlerle, hangi veri toplama araçları kullanılarak ne tür sonuçlara ulaşıldığı eleştirel bir bakış açısıyla ortaya konması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın veliler üzerine çalışma yapan/yapacak eğitimci, araştırmacı ve akademisyenlere de yol gösterici olması beklenmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada Türkiye’de veliler üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarının nitel yöntemlerle analiz edilmesi ve genel eğilimlerin belirlenmesi amaçlandığından meta-sentez çalışması kullanılmıştır. Meta-sentez, içerik analizi çalışmaları içerisinde yer alan bir çalışma olup aynı konu üzerinde yapılan çalışmaların tema veya ana şablonlar oluşturarak eleştirel bir bakış açısıyla yorumlanması ve sentezlenmesidir (Çalık ve Sözbilir, 2014). Belli konularda yapılmış olan nitel çalışmaların birlikte değerlendirilmesi ihtiyacından hareketle yeni bir yöntem olarak 1980’lerden itibaren meta-sentez yönteminin ortaya çıktığı söylenebilir (Polat ve Ay, 2016). Nitel araştırma sonuçlarının incelenmesi ve bütünleştirilmesi olarak tanımlanan (Lachal vd., 2017), meta-sentez metodu sağlık uygulamaları ile ilgili yapılan araştırmalardaki boşlukları tanımlama, gelişim, uygulama ve değerlendirme için veriler sunma amaçlı olarak kullanılsa da (Tong vd., 2012), eğitimde özellikle öğretimsel pratiklerin geliştirilmesi için (Téllez ve Waxman, 2006) faydalı bir araştırma metodu olarak kullanılmaktadır. Meta-sentez kavramı aynı konuda yapılan çalışmaların nitel bir anlayışla benzerlik ve farklılıkların karşılaştırmalı olarak ele alınıp ortaya konulması olarak veya belli bir konuda yapılan araştırmaların tema

veya ana şablonlar oluşturarak eleştirel bir bakış açısıyla sentezlenmesi ve yorumlanması olarak da tanımlanabilir (Çalık ve Sözbilir, 2014). Meta-sentez alandaki çalışmaların özensiz incelemesi değil, nitel araştırmalar sonucu elde edilen bulguların yorum ve çözümlenmelerine dayanan ve yeni bilgilerin geliştirildiği metodolojik bir yaklaşımdır (Polat ve Ay, 2016). Son zamanlarda Türkiye’de eğitim ve öğretim konusunda veliler üzerine yoğun çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu durum veliler üzerine çalışma yapacak araştırmacılara velilerle ilgili araştırmalardan, uygulamalardan, sonuçlardan ve önerilerden elde edilen verileri eleştirel bir bakış açısıyla sunmayı gerekli hale getirmiştir.

İncelemeye dahil edilecek çalışmaların belirlenmesinde Polat ve Ay’ın (2016) işlem basamakları takip edilmiştir. Bu basamaklar, konunun belirlenmesi ve araştırma sorularının yazılması, çalışmaya dâhil edilecek tezlerin belirlenmesi, seçilen tezlerin okunması, ortak temaların oluşturulması, ortak temaların sentezlenmesi ve bulguların raporlaştırılmasıdır. Bunun için öncelikle, incelemeye ekleyeceğimiz çalışmalarla ilgili kriterler belirlenmiştir. Çalışmaları şu kriterler temelinde inceleme havuzuna dâhil edilmiştir: a) çalışmanın lisansüstü tez olması, b) veliler konusunun ana konu olması, c) çalışmanın bağlamının eğitim olması, d) örneklemin Türkiye sınırları içinde olması, e) çalışmanın Türkiye içerisinde yapılmış olması. Araştırmaya dâhil edilecek çalışmaların belirlenmesinde Türkiye’de lisansüstü tezlerin depolandığı kapsamlı bir veri tabanı olduğundan, sadece YÖK Ulusal Tez Tarama Merkezi’nin veri tabanı esas alınmıştır. Tarama yaparken “veliler” anahtar kelimesi kullanılmıştır. Bu kriterler temelinde taramamız sonucunda ulusal tez tarama merkezi veri tabanı üzerinden 2’si mükerrer tez olmak üzere 62 lisansüstü tez çalışmasına ulaşılmıştır. Bu tezlerden 1 tanesi Arabistan’da, 1 tanesi Azerbaycan’da yapıldığından bu 2 tez ve mükerrer tezlerden biri çalışmaya dâhil edilmemiştir. Geriye kalan 59 lisansüstü tezin tamamı incelemeye alınmıştır. Çalışmamız Türkiye’de Türk araştırmacıları tarafından 2016-2021 yılları arasında gerçekleştirilen 55 yüksek lisans, 4 doktora tezi olmak üzere toplam 59 lisansüstü çalışmayı kapsamaktadır. Araştırmaya dâhil edilen her bir çalışma öncelikle detaylı bir şekilde okunup araştırma problemlerine göre incelenerek her bir temaya göre kodlanmış ve bilgisayar ortamına kaydedilmiştir. İncelenen her bir çalışma A1, A2, A3 ..... A59 şeklinde kodlanmıştır. Veriler tekrar ve tekrar okunmuş ve gereksiz kısımlar çıkarılmıştır.

Araştırmada geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak için araştırmanın amacı ve araştırma soruları açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bulguların geçerliliğini sağlamak için veri toplama metodu ve ölçütler Şekil 1’de aktarılmıştır. Alan yazınlarının incelenmesi sonucunda konuyla ilgili elde edilen çalışmaların sayısı ve araştırmaya dâhil edilen ve edilmeyen çalışmalar (sınırlılıklarda) detaylı bir şekilde belirtilmiştir. Çalışmaların okuyucu tarafından daha kolay anlaşılması için tablolar ve grafikler halinde sunulmuştur. Verilerin çözümlenmesi ve ortak temaların oluşturulması ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular sırasıyla amaçlar, örneklem grupları, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları ve sonuçlar şeklinde organize edilerek sunulmuştur. Türkiye’de veliler üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarının amaçlarına ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaların amaçlarına yönelik bulgular

Amaçlar	Çalışmalar	f
Velilerin özel okul tercih nedenleri, beklentileri ve memnuniyet düzeyleri	A10, A25, A47 A55, A57	5
Velilerin görsel sanatlar dersine yönelik görüşlerinin belirlenmesi	A8, A22, A23	3
Velilerinin eğitim sürecine katılımının incelenmesi	A13, A32	2
Velilerin sosyal bilgiler dersine yönelik görüşlerinin belirlenmesi	A15, A16	2
İlkokul velilerinin matematik kaygısının incelenmesi	A21, A30	2
Dezavantajlı öğrenci velilerinin eğitiminden beklentilerinin belirlenmesi	A29, A31	2
Velilerin ev ödevleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi	A37, A40	2
Velilerin seçmeli din dersleri seçme nedenleri, beklenti ve memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi	A39, A51	2
Okul öncesi veli öğretmen işbirliği ve yaşanan problemler hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi	A4, A24	2
İHO ve İHL velilerinin beklentilerinin belirlenmesi	A7, A19	2
Fen eğitiminde çevrimiçi uygulama kullanımının ve velilere verilen anlık bildirimlerin akademik başarıya ve kalıcılığa etkisinin belirlenmesi	A1	1
Özel okulların pazarlama bileşenleri ve okul imajının veli bağlılığına etkisinin belirlenmesi	A2	1
Velilerinin okul aile işbirliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi	A3	1
Velilerin okulöncesi öğretmen algısı ve velilerin okulöncesi öğretmenlerle iletişim düzeylerinin belirlenmesi	A4	1
Üstün yetenekli öğrenci velilerinin tartışmalı metin üzerinde karar verme süreçlerinin epistemolojik olarak incelenmesi	A5	1
Velilere yönelik geliştirilen siber zorbalık farkındalık eğitiminin etkisinin belirlenmesi	A6	1

Velilerin okulöncesi eğitime dair görüşlerinin ve anaokulu isminin velilerde uyandırdığı anlamın belirlenmesi	A9	1
Destek eğitim odasına yönelik veli görüşlerinin belirlenmesi	A11	1
Güvenli internet ve bilgisayar kullanımı kursuna katılan veli görüşlerinin belirlenmesi	A12	1
Velilere göre TEOG sınavında öğrencilerin yaşadığı sorunların belirlenmesi	A14	1
Velilerin duyuşsal alanla ilgili Fen Bilimleri öğretmenlerinden beklentilerinin belirlenmesi	A17	1
Velilerin hafızlık ile ilgili düşüncelerinin belirlenmesi	A18	1
Velilerin çocuk edebiyatına yönelik farkındalık düzeylerinin belirlenmesi	A20	1
Velilerin vatandaşlık algılarının belirlenmesi	A26	1
Velilerin Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin eğitim hakkı ile ilgili hükümlerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi	A27	1
Velilerin anaokulu rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin belirlenmesi	A28	1
Lise velilerinin e-Okul sistemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi	A33	1
Velilere göre öğrencilerinin sanal zorbalık farkındalık düzeylerinin incelenmesi	A34	1
Velilerin okula bağlılık düzeylerinin incelenmesi	A35	1
Velilere göre ilkokullarda bütçe oluşturma çalışmalarının öğrencilerin sosyal ilişkileri üzerindeki etkisinin ortaya konması	A36	1
Aile Okuryazarlığı Programı'na yönelik veli görüşlerinin belirlenmesi	A38	1
Farklı yerleşim bölgelerindeki velilerin okul öncesi eğitimin gerekliliği hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi	A41	1
Velilerin eğitimle ilgili görüşlerinin eğitim felsefesi açısından değerlendirilmesi	A42	1
Bilsem velilerinin özel yetenek kavramına yönelik metaforlarının incelenmesi	A43	1
Velilerin oyunlaştırma uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi	A44	1
Velilerin yaz spor okullarının hizmet kalitesine yönelik memnuniyetlerinin belirlenmesi	A45	1
Velilerin öğretmen kavramına yönelik metaforlarının incelenmesi	A46	1

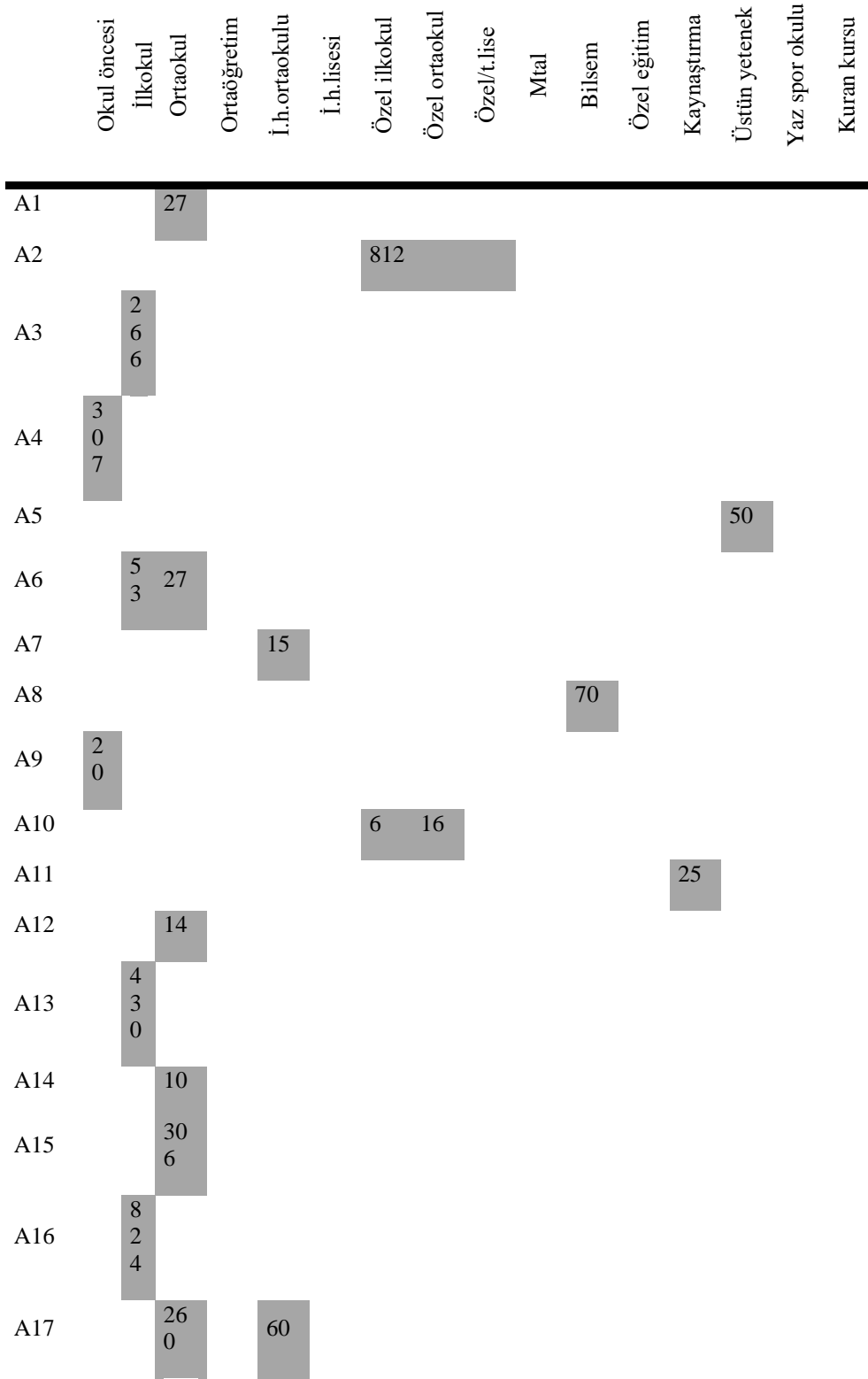
Velilerin Kur'an kurslarından beklentileri ve memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi	A48	1
Anadili eğitim dilinden farklı olan öğrenci velilerinin yaşadığı sorunların incelenmesi	A49	1
Velilerin kültür aktarımı ve kültürel kimlik gelişimine yönelik beklentileri	A50	1
Velilerin 4+4+4 sistemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi	A53	1
Velilerin kendileri ve çocuklarının Dijital Okuryazarlık Yeterliliği algılarının belirlenmesi	A54	1
Velilere göre etkili ilköğretim yabancı dil öğretmeni özelliklerinin belirlenmesi	A56	1
Velilerin siber sağlık durumlarının incelenmesi	A58	1
Velilerin, veli ziyaretleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi	A59	1

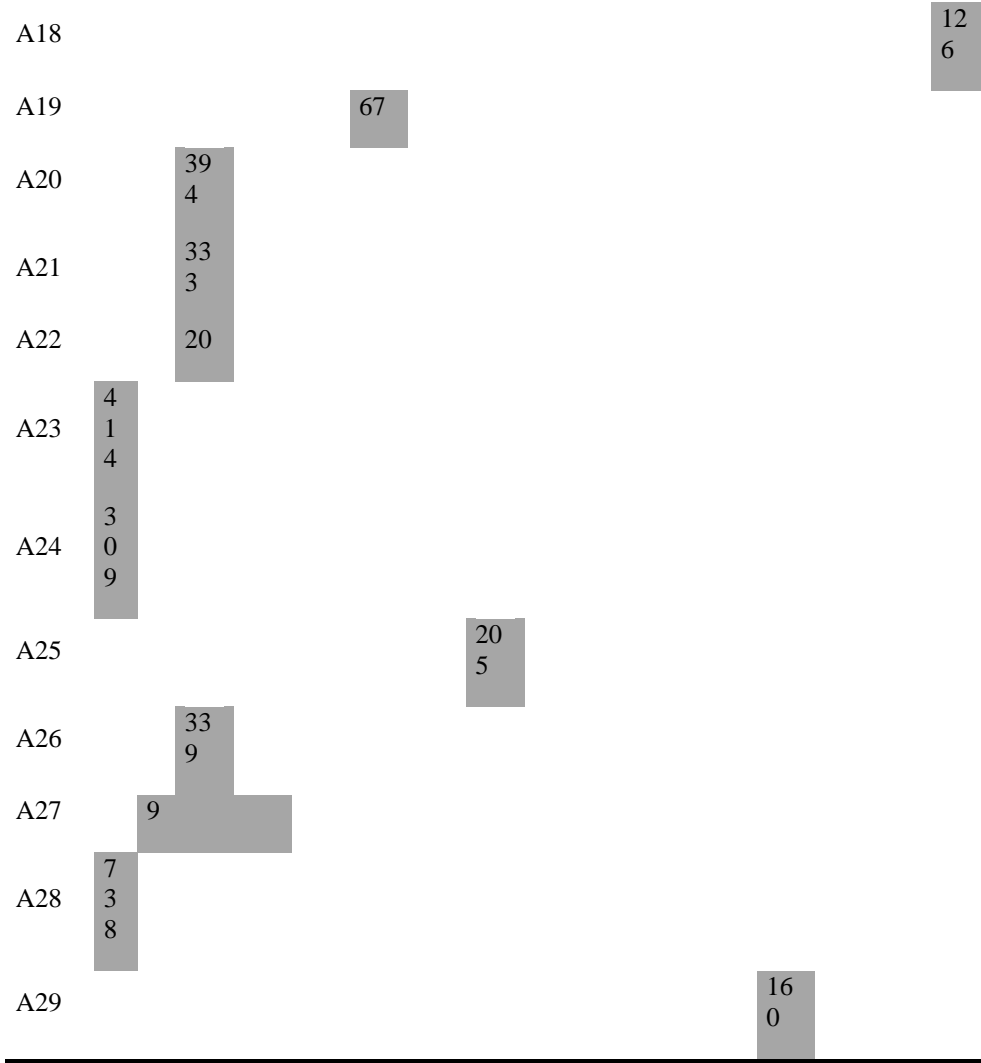
Buna göre, veliler ile ilgili en fazla lisansüstü tez çalışmasının (beş tez) velilerin özel okul tercih nedenleri, özel okullardan beklentileri ve memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Özel okulların son yıllarda nicelik olarak artması ve veliler için gittikçe kamu okullarına bir alternatif olarak tercih edilmesi göz önüne alındığında, bu amaca yönelik çalışmaların olması anlaşılabilir. Bu amaçları sırayla görsel sanatlar dersine yönelik görüşler, eğitim sürecine katılım, sosyal bilgiler dersine yönelik görüşler, velilerin matematik kaygıları, dezavantajlı öğrenci velilerinin eğitiminden beklentileri, ev ödevleri hakkındaki görüşler, velilerin seçmeli din dersleri seçme nedenleri, beklenti ve memnuniyet düzeylerini, okul öncesi veli öğretmen iş birliği ve yaşanan problemler hakkındaki görüşler, İHO ve İHL velilerinin beklentileri takip etmektedir. Özellikle öğrencilerin sosyo-duygusal, davranışsal ve akademik başarıları bağlamında uluslararası alan yazında merkezi bir konu olarak çalışılan veli katılımı ile ilgili sadece 2 tezin olması bu amaca yönelik çalışmaların kısıtlılığı açısından ilgi çekicidir. Aynı şekilde, incelememiz okul-aile işbirliği, veli ziyaretleri ile ilgili çalışmalara ihtiyacı da ortaya koymaktadır. Bulgular ayrıca sadece bir çalışmanın anadili eğitim dilinden farklı olan öğrenci velilerinin yaşadığı sorunları incelediğini göstermektedir.

Veliler üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarında tercih edilen örnekleme ilişkin bulgular okunabilirliği arttırmak amacıyla birbirinin devamı niteliğinde Tablo 2 ve Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 2. Velilerle ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmalarında tercih edilen örnekleme ilişkin bulgular

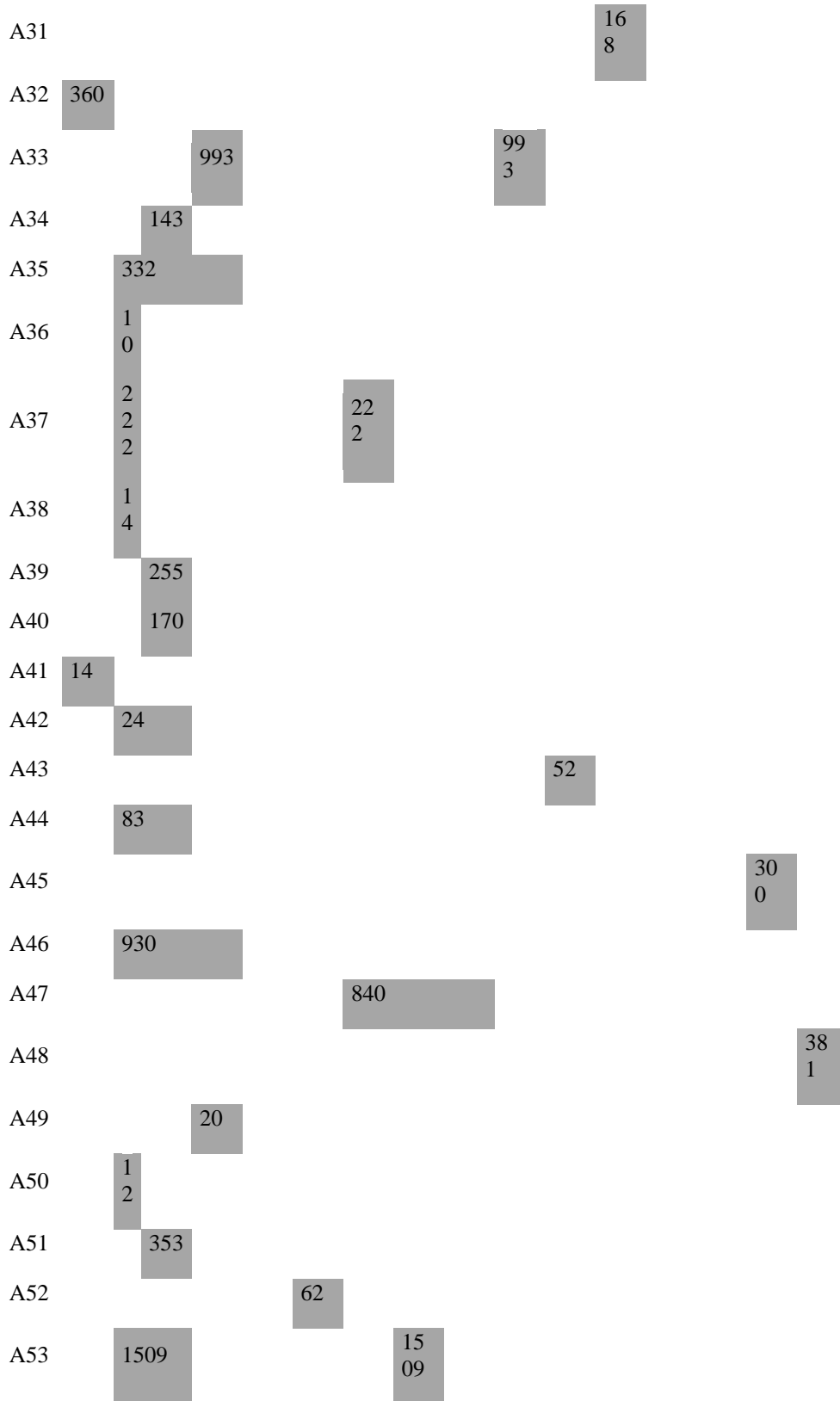

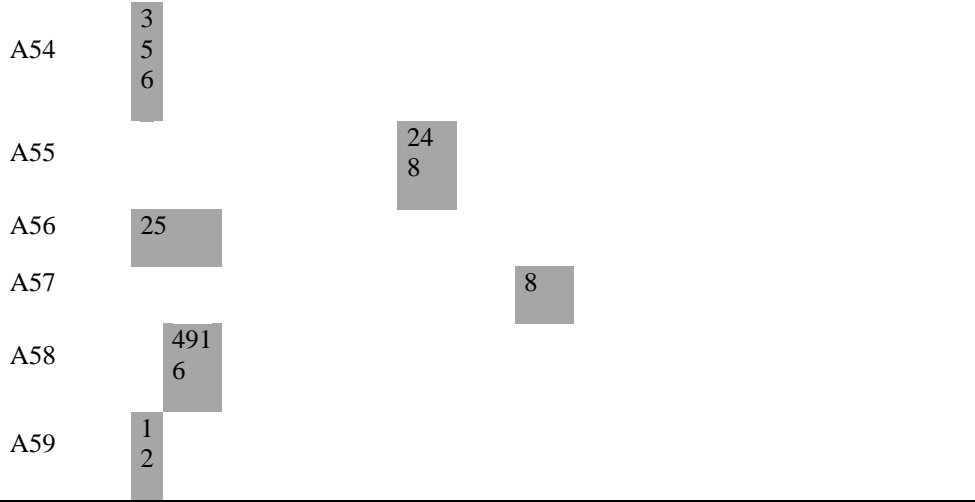

Tablo 3 Velilerle üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarında tercih edilen örnekleme ilişkin bulgular(devamı)

Education Level	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Ortaöğretim	İ.h. ortaokulu	İ.h. lisesi	Özel ilkokul	Özel ortaokul	Özel/t.lise	Mtal	Bilsem	Özel eğitim	Kaynaştırma	Üstün yetenek	Yaz spor okulu	Kuran kursu
A30	804															

*A33 tez çalışması örneklem grubu Ortaöğretim ve Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin velilerinden toplam 993 kişiden oluşmaktadır.

*A37 tez çalışması örneklem grubu İlkokul ve Özel İlkokul velilerinden toplam 222 kişiden oluşmaktadır.

*A53 tez çalışması örneklem grubu İlkokul, Ortaokul ve Özel Ortaokul velilerinden toplam 1509 kişiden oluşmaktadır.

Tablo 2 ve Tablo 3 incelendiğinde veliler üzerine çalışma yapan araştırmacılar tarafından en çok 22 çalışma ile ortaokul velileri ardından sırasıyla 18 çalışma ile ilkökuller velileri, 7 çalışma ile okulöncesi velilerinin örneklem grubu olarak tercih edildiği belirlenmiştir. En az çalışma yapılan örneklem grupları ise üzerlerinde birer çalışma yapılmış olan üstün yetenekli öğrenci velileri, yaz spor okulu velileri, özel eğitim okulu velileri ve meslek lisesi velileri olmuştur. Bu incelemede ortaya çıkan yönelimler araştırmacıların okullara ve eğitimsel konularda velilerin konumlarına eğitim seviyeleri açısından yaklaştıklarını, çalışmalarda bu seviyelerden farklı olarak alt veli gruplarının yeterince göz önüne alınmadığını göstermektedir. Bu durum özel eğitim, yaz spor okulu, üstün yetenekliler öğrencilerin ve velilerin tüm öğrenci ve veliler içindeki oranlarının düşüklüğüne bağlamak mümkündür fakat bu eğilimler bu öğrenci ve veli gruplarının eğitimsel veri dizileri içinde çoğunlukla ihmal edildiğinin de bir göstergesi olarak ele alınabilir.

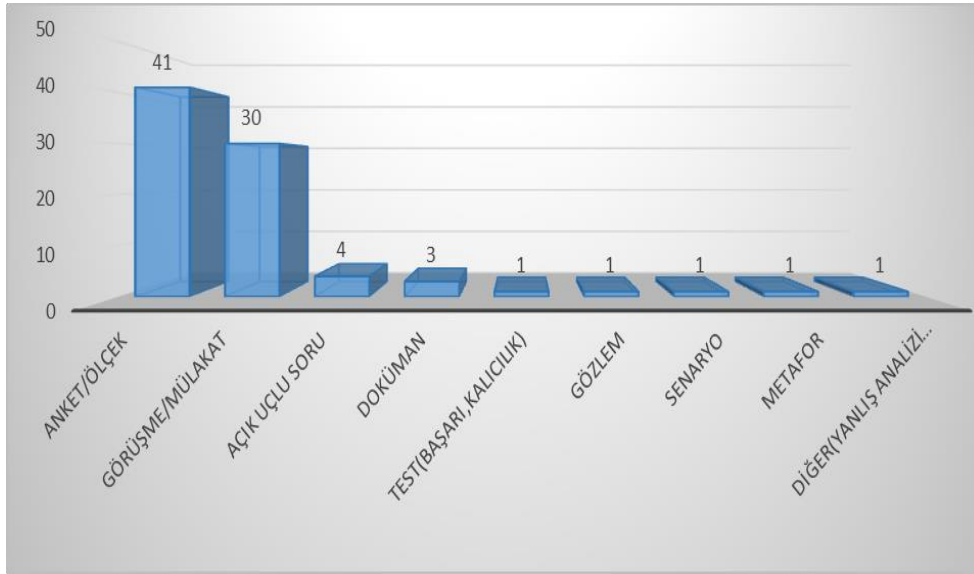
Veliler üzerinde yapılan lisansüstü tez çalışmalarında kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

Araştırma Yöntemi	Çalışmalar	f
Nicel	A2, A3, A4, A6, A15, A16, A18, A19, A25, A26, A28 A29 A30, A31, A32, A33, A34, A39, A45, A47, A48 A51, A53, A54, A55, A58	26

Nitel	A5, A7, A9, A10, A11, A12, A22, A23, A24, A27, A36, A37, A38, A41, A42, A43, A49, A50, A52, A57, A59	21
Karma	A1, A8, A13, A14, A17, A20, A21, A35, A40, A44, A46, A56	12

Tablo 4’te görüldüğü üzere araştırmacılar tarafından veliler üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarında en fazla nicel araştırma yöntemi (26 çalışma) tercih edilirken, araştırmaların 21’i nitel araştırma yöntemlerini kullanmıştır. Sadece 12 araştırmanın ise karma araştırma yöntemleri tercih ettiği görülmektedir. Ortaya çıkan bu tablo karma, boylamsal ve deneysel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmalara duyulan ihtiyacı göz önüne koymaktadır.

Aşağıdaki şekil 2 yapılan tez çalışmalarında kullanılan veri toplama araçlarını göstermektedir.

Şekil 2. Velilerle ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmalarında tercih edilen veri toplama araçları

Şekil 2’de tez çalışmalarında veri toplama aracı olarak en çok anket ve ölçek tercih edildiğinin bunu sırayla mülakat ve görüşme, açık uçlu soru, doküman, tercih edildiğini göstermektedir. Buna karşın birer defa ile test, gözlem, senaryo, metafor en az tercih edilen veri toplama araçları olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu eğitim bilimleri çalışmaları ile ilgili genel eğilimleri yansıttığı söylenebilir çünkü ölçek ve görüşmeler eğitim bilimlerinde temel veri toplama kaynakları olarak ortaya

çıkılmaktadır. İncelenen çalışma sonuçları Tablo 5’te görüldüğü gibi 9 ana tema altında sınıflandırdık.

Tablo 5. Çalışma bulgularının temaları

Tema	Kategoriler ve Sonuçlar	Çalışmalar
Özel okullara yaklaşımlar	Veliler özel okulları başarılı eğitim kadrosu, yabancı dil eğitimi, sosyal-sportif faaliyetler açısından tercih etmekte ve bu hususlarda yüksek beklenti içerisinde.	A10, A25, A47, A55
Eğitimler ve farkındalık	Velilere yönelik verilen eğitimler velilerin farkındalık düzeylerini ve ilgilerini arttırdığı görülmektedir. (Siber zorbalık eğitimi, Aile Okuryazarlığı eğitimi)	A6, A38
	Çevrimiçi uygulamalar ve velilere anlık dönütler akademik başarıyı olumlu etkiler.	A 1
	Güvenli İnternet ve Bilgisayar Kullanımı Kursu velilerin farkındalıklarını arttırmaktadır.	A12
Katılım ve okul-aile iş birliği	Veliler çocukların eğitimine genel anlamda orta düzeyin üstünde katıldıklarını düşünmektedir.	A13, A32
	İlköğretim velilerinin okul aile iş birliğine yönelik en yüksek algısını öğretmenle iletişim oluşturmaktadır.	A3
	Okul öncesi veliler ev temelli katılım boyutunda en yüksek, okul temelli katılımı ise en düşük katılım sağlamaktadır. Velilerin eğitim düzeyi, gelir durumu ile katılım arasında gruplar arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir.	A32
Velilerin eğitimsel, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel durumları	Velilerin sosyoekonomik ve sosyokültürel durumları görsel sanatlar dersine yönelik görüşlerini etkilemektedir.	A22, A23
	Velilerin çocuk sayısı, cinsiyetine. Eğitim durumuna göre okulöncesi öğretmen algısı ve velilerin okulöncesi öğretmenlerle iletişim düzeyleri arasında anlamlı farklar vardır.	A4
	Ödevler: Veliler ev ödevlerini tekrar, pekiştirme ve görev olarak görmektedir. Velilerin tamamına yakını ödevlerin öğrenci başarısını olumlu etkilediğini belirtmiştir.	A37, A40
	Veliler e-Okul sisteminin okul-aile iş birliğini güçlendirdiğini düşünmektedir.	A33
	Veliler, çocuklarının TEOG’a hazırlanırken yeteri kadar sosyalleşmemesi, stres ve kaygı düzeylerinin artması, sınav uygulamasında çok fazla yanıltıcı soruların	A14

Eğitimsel uygulamalara karşı tutumlar ve algılanan sorunlar	bulunması, yerleştirmede ise özel okulların yüksek puanlar vermesi sorunlarıyla karşılaşmaktadır.	
	Okul öncesi velileri, fikirlerinin önemszenmemesini, yeterli iletişimin kurulmamasını, kayıt parası alınmasını önemli sorunlar olarak görmektedir.	A24
	Veli gözlemlerine göre öğrencilerinin sanal zorbalık farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmalardan elde edilen bulgulara göre en fazla zaman harcadıkları ortamlar sanal zorbalık davranışlarıyla karşılaştığı ortamlar olduğu tespit edilmiştir.	A34
	Velilerin okula bağlılık düzeyinin en fazla Akademik nedenlerle okula bağlılık alt boyutunda gerçekleştiği tespit edilmiştir.	A35
	Veliler okulların bütçe oluşturma faaliyetlerinin öğrencilerin sosyal ilişkilerini olumsuz etkilediğini düşünmektedir.	A36
	Veliler seçmeli din derslerini genel olarak yeterli görmektedir. Ders kitabı ve sosyal etkinlikler konusunda geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir.	A39
	Anadili eğitim dilinden farklı olan veliler karşılaştığı sorunların iletişim kuramama, kendini tam olarak ifade edememe, resmi kurum ve kuruluşlarda anadilini konuşamama, ayıplanma olduğunu belirtmiştir. Veliler yaşanan sorunların çözümü olarak eğitim dilinin anadilde yapılması gerektiğini belirtmiştir.	A49
Eğitimsel uygulamalara karşı tutumlar ve algılanan sorunlar (devamı)	Velilerin seçmeli dersleri tercih etme nedeni öğrenme temasıdır. Veliler en fazla Hz. Muhammed’in Hayatı dersini tercih etmiştir.	A51
	Veliler imam hatip okullarını çocuklarının nitelikli din eğitimi almaları ve ahlaklı yetişmeleri için tercih etmişlerdir. Velilerin beklentileri % 73 oranında karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.	A52
	Velilerin çoğunluğu 4+4+4 sistemi hakkında olumlu düşünceye sahiptir. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar görülmektedir.	A53
	Veliler sınıf içinde pozitif ortam oluşturan, farklı metotlar kullanan, yapıcı dönüt veren yabancı dil öğretmenlerini etkili olarak tanımlamıştır.	A56
	Veliler çocuklarının siber zorbalık farkındalıklarının yüksek düzede, internet bağımlılığı, uygunsuz içerik, çevrimiçi nezaket konusunda orta düzeyde farkındalığa sahip olduğunu düşünmektedir.	A58

Okullardan beklentiler ve okullara atfedilen roller	Çalışan odaklı pazarlama ve okul imajı, veli bağlılığını pozitif yönde etkilemektedir.	A2
	Veliler İmam Hatip okullarından öğrencilerinin dini ve milli değerler kazanmasını beklemektedir.	A7
	Veliler Bilsem'in görsel sanatlar dersi için fiziki şartlarını yeterli ancak ders saatini yetersiz görmektedir.	A8
	Okulöncesi eğitim velilerin beklentilerini büyük oranda karşılamaktadır. Veliler anaokulunu ikinci yuva olarak görmektedir.	A9
	Veliler destek eğitim saatinin artırılması ve öğretmenlerle daha fazla iletişime geçme hususunda yüksek beklenti içerisindedir.	A11
	Veliler genel beceriler arasında karar verme becerisini, sosyal bilgiler dersi için sosyal katılım becerisini en önemli beceriler olarak görmektedir.	A15
	Veliler fen bilimleri öğretmenlerin toplumun kadim değerlerini öğrencilere yaşayarak kazandırmasını beklemektedir.	A17
	Veliler hafızlığı Kur'an'la iletişim kurmada araç olarak görmektedir.	A18
	İmam hatip liseleri velilerin öğretmen davranışları ve öğrenme ortamları beklentilerini yüksek düzeyde, sosyal etkinlik ve eğitim kalitesi beklentilerini orta düzeyde karşılamaktadır.	A19
Okullardan beklentiler ve okullara atfedilen roller (devamı)	Veliler çocuk hakları konusunda bilgilendirme faaliyetlerinin artırılması gerektiğini, ders kitaplarının niteliği ve öğretmen kalitesine bağlı olarak eğitim hakkı konusunda başarı sağlanacağını düşünmektedir.	A27
	Velilerin öğrenim durumu ve ekonomik düzeyi arttıkça ile rehberlik hizmetleri beklentileri artmaktadır. Genel olarak veliler yüksek beklenti içerisindedir. En yüksek beklenti ise velilerin öğrencileri hakkında bilgilendirilme beklentisidir.	A28
	Velilerin çoğunluğu kaynaştırma eğitimin başarıya ulaşması için destek eğitim almaları ve zorunlu olmadıkça sınıf değişikliği yapılmaması gerektiğini belirtmiştir.	A29
	Özel Eğitim Sınıfında eğitim gören öğrenci velilerin beklentileri düşük düzeyde karşılanmaktadır. Okul imkanlarının artması, çalışanların tutumu ve velilerin sosyal yardım almaları memnuniyet düzeylerini arttırmaktadır.	A31

Okullardan beklentiler ve okullara atfedilen roller (devamı)	Veliler okulların bütçe oluşturma faaliyetlerinin öğrencilerin sosyal ilişkilerini olumsuz etkilediğini düşünmektedir.	A36
	Kırsal bölgede yaşayan veliler okulöncesi eğitimi büyük ölçüde ilkokula hazırlık olarak değerlendirmektedir. Kentte yaşayan veliler ise ilkokula hazırlık olmasının yanında öz bakım becerisi, sosyalleşme açısından değerlendirmektedir.	A41
	Veliler yaz spor okullarından çocuklarının yeteneklerinin ortaya çıkarmasını beklemektedir. Genel olarak velilerin yaz spor okullarından memnuniyet derecesi yüksektir.	A45
	Veliler Kur’an kurslarından %90 oranında memnun olduğu görülmektedir. Veliler çocuklarını dini bilgileri öğrenmesi, camiye sevmesi, sosyalleşirken gelenek ve görenekleri öğrenmesi için kurslara göndermektedir.	A48
	Veliler, öğrencilerine yönelik kültür aktarımının ve kültürel kimlik gelişiminin etkinliklerle somutlaştırılmasını beklemektedir.	A50
	Veliler temel liselerde resmi liselere göre öğrencilerle daha yakından ilgilenildiğini düşünmektedir.	A57
Değişkenler arası ilişkiler	Sosyal bilgiler dersinde öğretmenlerin akademik katılımı ile velilerin akademik katılımları arasında pozitif ilişki vardır.	A16
	Velilerin çocuk edebiyatına yönelik farkındalıklarıyla öğrencilerinin çocuk edebiyatı okuma oranları arasında ilişki vardır.	A20
	Veli ve öğrencilerin matematik kaygıları arasında pozitif ilişki vardır.	A21
	Velilerin ekonomik durumları ile vatandaşlık algısı arasında anlamlı ilişki vardır. Bu ilişki ters yönlüdür.	A26
	Velilerin matematik kaygısı cinsiyet, eğitim seviyesi, aylık gelir, çocuk sayısına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Velilerin eğitim seviyesi yükseldikçe matematik kaygısının azalmaktadır.	A30
	Velilerin okula bağlılık düzeyinin en fazla Akademik nedenlerle okula bağlılık alt boyutunda gerçekleştiği tespit edilmiştir.	A35
	Oyunlaştırma etkinlikleri veli motivasyonunu üzerinde olumlu etkiye sahiptir.	A44

	Veliler, öğretmenlerin veli ziyaretlerinde bulunmasının öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığını, öz bakım becerilerini geliştirdiğini ifade etmiştir.	A59
Okulla ilgili metaforik algılar	Velilerin öğretmen kavramına ilişkin en fazla mum, ışık, güneş, yol gösterici gibi olumlu metaforlar geliştirdiği, az da olsa tatilci, tehditkâr gibi olumsuz metaforlar geliştirdiği görülmektedir.	A46
	Bilsem velileri üstün yetenek, zeka ve akademik başarı kavramları için en fazla cevher, doğuştan gelen özellik, yarış arabası metaforlarını üretmiştir.	A43
Öz-Değerlendirmeler	Velilerin eğitime ilişkin iç tutarlılığı olan ve çeşitli eğitim felsefesiyle örtüşen yaklaşımlarının olduğu söylenebilir. Velilerin daha çok geleneksel ve toplumcu bir felsefi düşünceye yakın olduğu söylenebilir.	A42
	Veliler Dijital Okuryazarlık konusunda kendilerini çok yeterli çocuklarını ise orta düzeyde yeterli görmektedir.	A54

Ortaya çıkan bilgi temeli genel olarak velilerin eğitime olan olumlu bakış açılarını, eğitime katılımlarının orta düzeyde oluşu, velilerin öğretmenlerle iletişimi bu katılımın merkezine koyduklarını, velilerin eğitim, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel şartlarının öğrenci gelişimine etkisini, kimi eğitimsel uygulamaların geliştirilmesi gerektiğini gösterdiği söylenebilir. Velilerin okullardan çok fazla ve çeşitli beklentilerinin olması da, okulların geliştirilebilir yönlerinin çeşitliliği ve fazlalığını göstermektedir. Velilerin eğitime bakış açılarının daha çok geleneksel ve toplumcu olması ve okullara daha çok olumlu metaforlar gözüyle değerlendirmeleri da bir diğer ilgi çekici noktadır.

Tartışma, sonuç ve öneriler

Bu çalışmada Türkiye’de eğitim bağlamında veliler konulu lisansüstü tezlerdeki genel eğilimleri (amaçlar, örneklem grupları, araştırma yöntemleri, kullanılan veri toplama araçları) ve bu çalışmaların genel sonuçlarını inceledik. Çalışma, mevcut araştırmaların velilerin özel okulları tercih nedenleri, bu okullardan beklentileri ve memnuniyet düzeylerini (beş tez) belirleme gibi amaçlarla yürütüldüğünü göstermektedir. Özel okulların son yıllarda nicelik olarak artması ve veliler için gittikçe kamu okullarına bir alternatif olarak tercih edilmesi belirtilen amaçlara yönelik çalışmaların yoğunluğunu kısmen açıklamaktadır. Bu amaçları üç çalışma ile görsel sanatlar dersine yönelik görüşler ve ikişer çalışma ile eğitim sürecine katılım seviyeleri, sosyal bilgiler dersine yönelik görüşler, velilerin matematik kaygıları, dezavantajlı öğrenci velilerinin eğitiminden beklentileri, ev ödevleri hakkındaki görüşler, velilerin seçmeli din derslerini seçme nedenleri, beklenti ve memnuniyet düzeylerini, okul öncesi veli öğretmen işbirliği ve yaşanan problemler

hakkındaki görüşler, İHO ve İHL velilerinin beklentileri takip etmektedir. 59 tezden geri kalan 35 tezin her birisi eğitimde veli konusunu tamamen farklı bir bakış açısıyla incelemiştir. Bu tekil çalışmaların konu ile ilgili mevcut bilgi birikiminin parçalı ve yüzeysel olmasına neden olduğu ve konu ile ilgili bütüncül bakış açılarının ortaya çıkmasını engellediği söylenebilir. Bilim mevcut bilgi birikimi üzerine inşa edilir ve bir konu ile ilgili bilimsel bilgi temeli araştırmaların sağlam bir temele oturtulmasını sağlar (Adam & Lawrence, 2018). Bu bağlamda, bir konu ile ilgili bütüncül ve pratikleri daha anlamlı ve güvenilir bir şekilde dönüştürme kapasitesi olan bir bilgi birikiminin oluşması için araştırmacıların belli bir konuyu farklı örneklem ve bağlamlarda çalışmalarının önemli olduğunu belirtmek gerekir. Örneğin velilerin okul öncesi öğretmen algısı ve velilerin okul öncesi öğretmenlerle iletişim düzeyleri ile ilgili sadece bir çalışmanın varlığı, konu ile ilgili kavramsal çerçevelerinin oluşmasını sınırlamaktadır. Ayrıca, özellikle öğrencilerin sosyo-duygusal, davranışsal ve akademik başarıları bağlamında uluslararası alan yazında merkezi bir konu olarak çalışılan ve öğrenci gelişimine olumlu etkileri geniş bir kabul gören (Goodall & Montgomery, 2014; LaRocque vd., 2011; El Nokali vd., 2011) veli katılımı ile ilgili sadece iki çalışmanın olması bu amaca yönelik çalışmaların kısıtlılığı açısından ilgi çekicidir. Aynı şekilde, incelememiz okul-aile iş birliği, veli ziyaretleri ile ilgili çalışmalara ihtiyacı da ortaya koymaktadır.

Velilerin 4+4+4 sistemine yönelik görüşleri, velilerin kendileri ve çocuklarının Dijital Okuryazarlık Yeterliliği algılarının belirlenmesi, velilerin siber sağlık durumlarının incelenmesi, velilerin, veli ziyaretleri hakkındaki görüşleri ile ilgili birer çalışma yapıldığı belirlenmiştir. Oysa gerek eğitimciler gerekse veliler tarafından çokça tartışılan 4+4+4 sistemi üzerinde, geniş bant internet erişim imkânına sahip hanelerin oranının yüzde 89,9'a ulaştığı (Türkiye İstatistik Kurumu, 2020) göz önünde bulundurulduğunda, dijital okuryazarlık ve siber sağlık durumları üzerine, 2023 MEB Eğitim Vizyonunda belirtilen Türkiye ekonomisinin gelişmesinin, nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanmasının ancak mesleki ve teknik eğitim sistemi sayesinde gerçekleşebileceği (MEB, 2018) düşüncesinden hareketle Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrenci velilerine yönelik çalışmaların artırılması, öğrenciler ve veliler açısından faydalı olabilir.

Türkiye içinde bulunduğu coğrafik konumu gereği aldığı göçler ve resmi dil olarak değil ama ana dil olarak çok dilli yapısıyla bilinen bir ülkedir. Son yıllarda Suriyeli mültecilerin Türk kamu okullarındaki varlıkları ve verilen desteklere rağmen bu mülteci çocukların yaşadıkları sorunların da varlığı bilinmektedir. Buna rağmen, sadece bir çalışmanın anadili eğitim dilinden farklı olan öğrenci velilerinin yaşadığı sorunları incelenmesi de sorunların velilerin bakış açıları ile görülmesini sağlayacak verileri sunabilecek çalışmaların eksikliğine işaret etmektedir. Okul öncesi eğitim, eğitim reformları, özel yetenek eğitim programları, merkezi sınavlar, siber zorbalık gibi çok önemli konuları kapsamlı olarak inceleyecek lisansüstü tez çalışmalarının

da Türkiye alan yazını geliştireceğini, eğitim politika ve uygulamaları şekillendirebileceğini düşünmekteyiz.

İncelememiz ayrıca araştırmacıların çoğunluğunun (22 çalışma) ortaokul ve ilkokul (18) velileriyle çalıştıklarını araştırdığını göstermektedir. Okulöncesi velilerinin ise kısıtlı sayıda (7 çalışma) çalışmanın konusu olduğu görülmektedir. Bu eğilim okul seviyelerinin genel okul sayısı içindeki oranı ile kısmen paralel olarak yorumlanabilir fakat bu eğilimin öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimlerinde rolleri çok hayati olan okul öncesi eğitim velileri ile ilgili bilgi birikimimizin gelişimine olumsuz katkıda bulunduğu da söylenebilir. Ayrıca, sadece birer çalışmanın üstün yetenekli öğrenci velileri, yaz spor okulu velileri, özel eğitim okulu velileri ve meslek lisesi velilerini örneklem almayı tercih ettiği görülmektedir. Bu incelemede ortaya çıkan yönelimler araştırmacıların okullara ve eğitimsel konularda velilerin konumlarına eğitim seviyeleri açısından yaklaştıklarını, çalışmalarda bu seviyelerden farklı olarak alt veli gruplarının genelde göz ardı edildiğini göstermektedir. Bu durumu özel eğitim, yaz spor okulu, üstün yetenekliler öğrencilerin ve velilerin tüm öğrenci ve veliler içindeki oranlarının düşüklüğüne bağlamak mümkündür fakat bu tür eğilimlerin bu öğrenci ve veli gruplarının eğitim araştırmaları içinde çoğunlukla ihmal edilmesine neden olduğunu da söylemek gerekmektedir. En az çalışma yapılan örneklem grupları ise üzerlerinde birer çalışma yapılmış olan üstün yetenekli öğrenci velileri, yaz spor okulu velileri, özel eğitim okulu velileri ve meslek lisesi velileri olmuştur. Bu durumu da aynı şekilde bu gruptaki velilerin diğer gruptaki velilerden sayıca az olması olarak değerlendirmek mümkündür. Diğer taraftan, eğitimde alt gruplar ve bu grupların sahip olduğu farklılıkları ve zorlukları anlamak eğitimde sosyal adalete katkısı açısından önemlidir. Okulların velilerle ilişki biçimi ve niteliği gözardı edilemeyecek unsurlardandır (Memduhoğlu ve Saylık, 2012). Bu konuya bu açıdan bakıldığında, mevcut araştırma eğilimlerinin sınırlıkları daha net görülebilmektedir.

Çalışmalarda veri toplama aracı olarak en çok anket ve ölçek tercih edildiğinin bunu sırayla mülakat ve görüşme, açık uçlu soru, doküman, tercih edilmesi araştırmaların daha çok nicel ve nitel araştırmaları ayrı ayrı kullanmalarıyla ilgili olduğu söylenebilir. Test, gözlem, senaryo, metafor gibi araçların çok az tercih edilmesine de aynı açıdan bakılabilir. Bu bulgunun ayrıca eğitim bilimleri araştırmalarındaki genel eğilimleri yansıttığı söylenebilir çünkü ölçek ve görüşmeler eğitim bilimlerinde temel veri toplama kaynakları olarak ortaya çıkmaktadır.

Çalışmalar yöntem açısından değerlendirildiğinde, araştırmacıların en fazla nicel araştırma yöntemlerini tercih ettikleri, sonra nitel araştırma yöntemlerini kullandıklarını göstermektedir. Bu durum nicel araştırma yönteminin avantajlarından; nitel araştırma yöntemine göre daha büyük bir örneklem üzerinde çalışma kolaylığının olması, sonuçlarının evrene genellenebilir olması, veri analizlerinin SPSS gibi programlar sayesinde kolay ve güvenilir şekilde

yapılmasından kaynaklanıyor olabilir. Bunun yanında, araştırmacıların veliler ile ilgili lisansüstü tez çalışmalarda nitel araştırmaları da tercih ettikleri buna göre nispeten az olmakla birlikte karma araştırma yöntemlerini de tercih ettikleri belirlenmiştir. Ortaya çıkan bu tablo karma araştırma yöntemlerine duyulan ihtiyacı göz önüne koymaktadır. Ayrıca, bu durum konu ile ilgili araştırmalarda karma-yöntemli, deneysel ve boylamsal çalışmalar konusunda bir boşluğun varlığını göstermekte ve gözlem, senaryo gibi daha derinlemesine veri sunabilecek araçların kullanımı ile ilgili bir ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır.

Mevcut bilgi temeli genel olarak velilerin veli eğitimlerine dair olumlu bakış açılara sahip olduklarını, eğitime katılımlarının orta düzeyde oluşunu, velilerin öğretmenlerle iletişimlerini bu katılımın merkezine koyduklarını, velilerin eğitim, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel şartlarının öğrenci gelişimine etkisinin olduğunu ve kimi eğitimsel uygulamaların geliştirilmesi gereken yönlerinin olduğunu göstermektedir. Sonuçlar velilerin özel okulları başarılı eğitim kadrosu, yabancı dil eğitimi, sosyal-sportif faaliyetler açısından tercih ettiklerini göstermektedir. Velilerin okullardan çok fazla ve çeşitli beklentilerinin olması da, okulların geliştirilebilir yönlerinin çeşitliliği ve fazlalığını göstermektedir. Velilerin okullardan beklentilerinin dini ve millî değerleri ile toplumun kadim değerlerini kazandırma, camiye sevmeyi sağlama, sosyalleşirken gelenek ve görenekleri öğretmeye yoğunlaşması velilerin eğitime bakış açılarının daha çok geleneksel ve toplumcu olmasının göstergesidir. Böylece, öğretmenlerin “evrensel ilkelere ve değişmez geleneğe vurgu yaparak eğitimi değişmez olana uyum sağlamak olarak” (Kozikoğlu & Erden, 2018, s. 1569) tanımlanan daimicilik eğitim felsefesinin bazı ilkelerini benimsediklerini söylemek mümkündür. Ortaya çıkan bu durum velilerin okulların yaratıcılığı, yenilikçi, eleştirel ve yaratıcı düşünebilmeyi, risk alabilmeyi, öz güven duygusu geliştirme gibi işlev ve sorumluluklarının farkında olmadıkları veya farkında olsalar bile bu işlevleri okulların öncelikli işlevleri olarak görmedikleri şeklinde açıklamak mümkündür. Velilerin okulları daha çok olumlu metaforlar (yuva, mum, ışık, güneş) gözüyle değerlendirmeleri de hem temelde okullarla ilgili velilerin yukarıdaki bakış açılarını destekleyicidir, hem de velilerin okullarla ilgili romantik bakış açılarının devam ettiğini göstermektedir.

Ev ödevleri ve öğrenci başarısı arasında olumlu ilişki olup olmadığı sorusu cevabı kesin olmayan bir sorudur (Trautwein & Köller, 2003) ve araştırmalar ödevlerin başarıya etkisinde sıklık, zaman, veli katılımı, ödev türü gibi değişkenlerin göz önüne alınması gerektiğini ve bu değişkenlere göre ödevlerin olumlu veya olumsuz etkileri olabileceğini göstermektedir (Minke, 2017). Bu konu ile ilgili Cooper vd. (2006) tarafından yapılan kapsamlı bir tarama çalışması, ev ödevi-başarı arasında veri temelli bir bağlantının kurulmasının zorluğunu göstermektedir. Öğrenci başarısına etkisi tartışma konusu olan ev ödevlerine karşı velilerin olumlu tutumları (ev ödevlerini tekrar, pekiştirme ve görev olarak görmeleri, ödevlerin öğrenci başarısını olumlu etkilediğine inanmaları) onların ödev ve akademik başarısı

arasında şartsız güçlü bir bağa inandıklarını, ödevlerin niteliği, içeriği ve amacı gibi konuları düşünce sistemlerine dahil etmediklerini göstermektedir.

Sınırlıklar

Araştırma 2016-2021 yılları arasında Türkiye’de Türk araştırmacıları tarafından veliler üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmalarını kapsamaktadır. Araştırma 55 yüksek lisans, 4 doktora tezi olmak üzere toplam 59 lisansüstü çalışmayla sınırlıdır. Araştırmanın sadece lisansüstü tezleri incelemesi, bilimsel makale, kitap ve kitap bölümleri gibi diğer bilimsel çalışmaları incelemeye almaması da bir sınırlık olarak ele alınabilir.

Yararlanılan Kaynaklar

Adams, K. A., & Lawrence, E. K. (2018). *Research methods, statistics, and applications*. Sage Publications.

Avvisati, F., Besbas, B., & Guyon, N. (2010). Parental involvement in school: A literature review. *Revue d'économie politique*, 120(5), 759-778.

Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723-74.

Cooper, H., Robinson, J. C., & Patall, E. A. (2006). Does homework improve academic achievement? A synthesis of research, 1987-2003. *Review of educational research*, 76(1), 1-62.

Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174).

El Nokali, N. E., Bachman, H. J., & Votruba-Drzal, E. (2010). Parent involvement and children’s academic and social development in elementary school. *Child development*, 81(3), 988-1005.

Goodall, J., & Montgomery, C. (2014). Parental involvement to parental engagement: A continuum. *Educational review*, 66(4), 399-410.

Kozikoğlu, İ., & Erden, R. Z. (2018). Öğretmen adaylarının eğitim felsefesi inançları ile eleştirel pedagojiye ilişkin görüşleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elementary Education Online*, 17(3).

Lachal, J., Revah-Levy, A., Orri, M., & Moro, M. R. (2017). Metasynthesis: an original method to synthesize qualitative literature in psychiatry. *Frontiers in psychiatry*, 8, 269.

Lara, L., & Saracostti, M. (2019). Effect of parental involvement on children’s academic achievement in Chile. *Frontiers in psychology*, 10, 1464.

MEB, (2018). *2023 Eğitim Vizyonu*. Milli Eğitim Bakanlığı.

Memduhoğlu, H. B., & Saylık, A. (2012). Okullarda İnförmel İlişkiler Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *YYÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:IX , Sayı:I, 1-21

Michelle LaRocque , Ira Kleiman & Sharon M. Darling (2011) Parental Involvement: The Missing Link in School Achievement, Preventing School Failure, 55:3, 115-122.

Minke, Tammi A. (2017). Types of homework and their effect on student achievement.

https://repository.stcloudstate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1030&context=ed_etds.

Polat, S., & Ay, O. (2016). Meta-sentez: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 52-64.

Şerefli, Y. (2008). *İlkokuma ve yazma öğretiminde ailenin rolü üzerine bir araştırma* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü).

Téllez, K. & Waxman, H. (in press). A Meta-Synthesis of Qualitative Research on Effective Teaching Practices for English Language Learners In J.M. Norris & L. Ortega (Eds.), *Synthesizing research on language learning and teaching*. Philadelphia: John Benjamins Publishing

Tong A, Flemming K, McInnes E, Oliver S, Craig J. Enhancing transparency in reporting the synthesis of qualitative research: ENTREQ. *BMC Med Res Methodol* (2012) 12:181

Trautwein, U., & Köller, O. (2003). The relationship between homework and achievement—still much of a mystery. *Educational psychology review*, 15(2), 115-145.

TUİK (2020). [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanım-Arastırması-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanım-Arastırması-2020-33679) adresinden alınmıştır. ET: 05.02.2021

Tümkaya, S. (2017). Velilerin okulda eğitime katılım türlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 83-98.

EK-1. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalar

A1. Kalın, S.C. (2020). *Fen eğitiminde çevrimiçi uygulama kullanımının ve velilere verilen anlık bildirimlerin öğrencilerin akademik başarılarına ve kalıcılığına etkisi*. Yüksek lisans tezi. Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Kastamonu.

A2. Mermer, S. (2020). *Özel okulların kullandığı pazarlama taktikleri ile velilerin okula bağlılıkları ve okul imajı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

A3. Çatalkaya, E. (2020). *İlköğretim velilerine göre okul aile işbirliği*. Yüksek lisans tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın.

A4. Yaşın, S. (2019). *Velilerin okul öncesi öğretmen algıları ve öğretmenleriyle iletişim kurma düzeyleri*. Yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çanakkale.

A5. Kılıç, M. (2020). *Üstün yetenekli öğrenciler ve velilerinin tartışmalı bir metin üzerindeki karar verme süreçlerinin epistemik profiller bağlamında incelenmesi: Bursa BİLSEM örneği*. Yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bursa.

A6. Duman, E. (2019). *Velilere yönelik geliştirilen siber zorbalık farkındalık eğitiminin etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bursa

A7. Yurtsever, İ. (2019). *İmam hatip ortaokullarında okul ve velilerin birbirlerinden beklentilerinin karşılıklı olarak belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

A8. Usal, Y. (2019). *Bilim ve sanat merkezlerinde verilen görsel sanatlar eğitimine yönelik yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşleri*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

A9. Şahin, E. (2019). *Anaokulunun öğrenci velilerinde ifade ettiği anlamın incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya

A10. Bapçı, Z.Ç. (2019). *Özel okul velilerinin okuldaki beklentilerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Mersin

A11. Yılmaz, G. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin ve velilerin destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Bayburt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bayburt.

- A12. Binay Eyuboğlu, F.A. (2019). *Güvenli internet ve bilgisayar kullanımı kursuna katılan velilerin uygulanan eğitimle ilgili görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bartın.
- A13. Karan, M. (2019). *İlkokullarda velilerin eğitim sürecine katılımının incelenmesi (Sultanbeyli örneği)*. Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya
- A14. Aydın, M.A (2019). *Öğretmen öğrenci ve velilerin TEOG sınavında karşılaştığı sorunların belirlenmesi: Yozgat ili örneği*. Yüksek lisans tezi. Yozgat Bozok Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yozgat.
- A15. Kıbııcı, N. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, velilerin ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersi becerilerine ilişkin önem sıraları*. Yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak
- A16. Polat Zafer, S.S. (2019). *Velilerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde öğretmen akademik katılımına ilişkin alguları ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Edirne.
- A17. Başak, M. (2020). *Velilerinin duyuşsal alanla ilgili fen bilimleri öğretmenlerinden beklentilerinin tespiti*. Yüksek lisans tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van.
- A18. Şahin, F. (2019). *Amaç-araç dengesi açısından hafız adayları, velileri ve öğreticilerin hafızlık alguları*. Yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- A19. Sarı, M. (2019). *İmam hatip liselerini tercih eden öğrenci ve velilerin beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyi (İstanbul/Pendik örneği)*. Yüksek lisans tezi. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- A20. Dünder, N. (2019). *Ortaokul öğrenci velilerinin çocuk edebiyatına yönelik farkındalıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Giresun.
- A21 Sarıgöl, S. (2019). *Velilerin matematik kaygısının öğrencilerin matematik kaygı ve performansları üzerindeki rolü*. Yüksek lisans tezi. Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- A22. Şirin, B. (2019). *Ortaokul öğrenci velilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin görüşlerinin sosyoekonomik ve sosyokültürel düzlemde değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir

- A23. Özkan, M. (2019). *Okul öncesi görsel sanatlar eğitimine yönelik öğrenci velilerinin bakış açısı*. Yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Diyarbakır
- A24. Ekinci, S.Z. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen-aile işbirliği ve öğretmenlerin velilerle yaşadıkları sorunlar*. Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Elazığ.
- A25. Pulat, A. (2019). *İlkokul velilerinin özel okul tercihlerine etki eden faktörlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- A26. Acar, F. (2019). *Öğrenci velilerindeki vatandaşlık algılarının belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kastamonu.
- A27. Gülbahar, O. (2019). *Okul yöneticileri ve velilerin Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin eğitim hakkı ile ilgili hükümlerinin uygulanmasına ilişkin görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- A28. Dursun, A. (2018). *Velilerin anaokulu rehberlik hizmetlerinden beklentileri*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- A29. Yücebaş, A. (2018). *Kaynaştırma öğrenci velilerinin kaliteli eğitim beklentileri*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- A30. Öztop, F. (2018). *İlkokul öğrenci velilerinin matematik kaygısının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale
- A31. İrem, Y. (2018). *Özel eğitim sınıflarında/okullarında öğrenim gören hafif düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip öğrencisi bulunan velilerin özel eğitimden beklenti düzeyleri (Sivas ili örneği)*. Yüksek lisans tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sivas.
- A32. Yakıcı, A.P. (2018). *Okulöncesi velilerinin aile katılımını yordayan değişkenlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Uşak.
- A33. Erbay, U. (2018). *E-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi hakkında lise öğrenci velilerinin görüşleri ve kullanım düzeyleri: Niğde ili örneği*. Yüksek lisans tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Nevşehir.

- A34. Bulut, E. (2018). *Öğrenci, öğretmen ve velilerin gözünden ortaokul öğrencilerinin sanal zorbalık farkındalık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- A35. Kapçak, C.B. (2018). *Velilerin okula bağlılık düzeyleri (Aydın ili Efeler ilçesi örneği)*. Yüksek lisans tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın
- A36. Altuğ, B. (2018). *İlkokulda bütçe oluşturma ve kullanma süreçlerinin öğrencilerin yaşantılarında oynadığı role ilişkin öğretmenlerin ve velilerin değerlendirmeleri*. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- A37. Ok, M. (2018). *Öğretmen, öğrenci ve velilerin ev ödevlerine yükledikleri anlamların incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya
- A38. Kılıç, F. (2018). *İlkokul 1. sınıf velilerine yönelik bir aile okuryazarlığı programı geliştirme çalışması*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul
- A39. Yıldırım, G. (2017). *Ortaokul din ve değerler alanı seçmeli dersler hakkında velilerin beklentileri ve memnuniyet düzeyleri (Ertuğrulgazi Ortaokulu örneği)*. Yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- A40. Uçar, G. (2018). *Ortaokul matematik öğretmenlerinin, öğrencilerinin ve velilerin ödev vermeye yönelik algılarının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- A41. Bada, A. (2017). *Kır ve kent yerleşiminde yaşayan velilerin okul öncesi eğitimin gerekliliğine ilişkin görüşleri (Kayseri örneği)*. Yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kayseri.
- A42. Söylemez, B. (2017). *Velilerin eğitime ilişkin görüşlerine yansıyan eğitim felsefesi yaklaşımları*. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- A43. Karaburçak, S. (2017). *Bilim ve sanat merkezi'nde eğitim alan 6. ve 7. sınıf öğrencileri ve velilerinin üstün/özel yetenek, zekâ ve akademik başarı kavramlarıyla ilgili metaforları*. Yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale.
- A44. Mert, Y. (2017). *Oyunlaştırma uygulamasında kullanılan oyun elementlerine yönelik öğrencilerin öğretmenlerin ve velilerin görüşleri: İçsel motivasyon ve*

teknoloji kabul çalışması. Yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

A45. Gevezoplu, G. (2017). *Velilerin demografik özelliklerine göre yaz spor okulları hizmet kalitesi ve memnuniyetlerinin incelenmesi: İstanbul Beylikdüzü Spor Kulübü yaz spor okulları örneği*. Yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

A46. Sayın, A. (2017). *Velilerin görüşleri doğrultusunda öğretmen kavramı (Metaforik bir çalışma)*. Yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep.

A47. Uysal, B.S. (2017). *Velilerin özel okul tercih nedenlerinin incelenmesi (İstanbul örneği)*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

A48. Kurt, İ. (2017). *Velilerin 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarından memnuniyet düzeyleri ve beklentileri üzerine bir araştırma (Ankara örneği)*. Yüksek lisans tezi. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çorum.

A49. Uğur, N. (2017). *Anadili eğitim dilinden farklı olan öğrenci ve velilerin yaşadıkları sorunların çözümlenmesi (Diyarbakır ili örneği)*. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

A50. Kula, F. (2017). *Kültür aktarımı ve kültürel kimliğin geliştirilmesi konusunda yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin beklentileri, görüşleri ve önerileri*. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya

A51. Kaya, M. (2016). *Din, ahlak ve değerler alanı seçmeli derslerinin veliler tarafından seçilme nedenleri (Antalya, Burdur ve Isparta örneği)*. Yüksek lisans tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.

A52. Kuşcu, T.B. (2016). *Velilerin çocuklarını imam-hatip liselerine gönderme nedenleri ve beklentileri (Gaziantep-İslahiye örneği)*. Yüksek lisans tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kahramanmaraş.

A53. Öztürk, E.B. (2016). *Yönetici, öğretmen ve velilerin 4+4+4 eğitim sistemi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi (İstanbul / Bağcılar örneği)*. Yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Manisa.

A54. Öçal, F.N. (2017). *İlkokul öğretmenleri ve velilerin kendileri ile velilerin çocuklarına ilişkin dijital okuryazarlık yeterlilik alguları*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

A55. Özdemir Yüzüak, Z. (2016). *Velilerin özel ilkokul tercihlerinin nedenlerinin değerlendirilmesi: Çanakkale ili örneği*. Yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çanakkale.

A56. Erten, E. (2016). *Dil öğretmenleri, öğrenciler ve velilerin etkili ilkokul yabancı dil öğretmeni özellikleri üzerine algıları*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

A57. Aksoy, B. (2016). *Nitelikli eğitim hakkı temelinde öğrencilerin, velilerin, yöneticilerin ve öğretmenlerin temel lise uygulamasına ilişkin görüşleri*. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.

A58. Mıhçı, P. (2016). *Ortaokul öğrencileri, öğretmenleri, okul yöneticileri ve velilerin siber sağlık durumlarının incelenmesi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara

A59. Şahin, E. (2016). *Veli ziyaretleri hakkında yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin beklenti, görüş ve önerileri: Bir durum çalışması*. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya

Katkı Oranı Beyanı

Birinci yazar (Ahmet TÜRKAY), araştırma verilerini derleyip bulgular kısmını hazırladığından %40; ikinci yazar (Mustafa TOPRAK), kavramsal çerçeve ile tartışma kısmına yoğunlaştığından %30, üçüncü yazar (Rasim TÖSTEN) ise araştırma fikrini ortaya koyarak metodolojik kurguyu tasarladığından %30 oranında katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarları bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.

Destek ve teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.